

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan merkittäviä muutoksia ammatillisen ja lukiokoulutuksen tilauskoulutukseen sekä lukuvuosimaksujen käyttöönottoa EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille. Esityksellä pyritään vastaamaan osaajapulaan, selkeyttämään koulutuksen järjestämisen ehtoja ja turvaamaan julkisten varojen tehokas käyttö.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Saamelaiskäräjät pitää myönteisenä, että koulutuksen järjestäjät voivat jatkossakin tarjota tilauskoulutusta ilman yhtiöittämisvelvoitetta. Tämä on erityisen tärkeää harvaan asutuilla alueilla, kuten saamelaisten kotiseutualueella, jossa koulutuksen järjestäjiä on vähän ja resurssit rajalliset.

Tilauskoulutus tarjoaa mahdollisuuden vastata alueellisiin osaajatarpeisiin ja vahvistaa koulutuksen järjestäjien taloudellista kestävyyttä. Saamelaisten kotiseutualueella tilauskoulutus voi tukea sekä ammatillisen että lukiokoulutuksen säilymistä erityisesti tilanteissa, joissa väestökehitys on laskeva. On kuitenkin varmistettava, ettei tilauskoulutus vaaranna alueellista koulutustarjontaa.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Tilauskoulutuksella voi olla merkittävä rooli pienten lukioden elinvoimaisuuden turvaamisessa. Erityisesti alueilla, joilla nuorten määrä vähenee, tilauskoulutus tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa lukioden opiskelijamäärää ja taloudellista kestävyyttä. Tilauskoulutuksen kautta lukioihin voidaan saada opiskelijaryhmiä esimerkiksi kansainvälisten yhteistyötahojen kautta.

Saamelaiskäräjät korostaa, että lukiokoulutuksen säilyminen saamelaisten kotiseutualueen kunnissa on keskeinen edellytys nuorten mahdollisuudelle jatkaa opintojaan kotipaikkakunnallaan. Tämä ei ole ainoastaan pedagoginen tai hallinnollinen kysymys, vaan elintärkeä osa alueen elinvoimaisuutta, kulttuurista jatkuvuutta ja kielellisten oikeuksien toteutumista.

Pienissä kunnissa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen välinen yhteistyö on välttämätöntä koulutuksen järjestämisen kannalta. Yhteiset aineenopettajat mahdollistavat molempien koulutusasteiden toiminnan. Mikäli lukiokoulutus alueella heikentyy tai lakkaa, sillä on suora vaikutus myös perusopetuksen elinvoimaisuuteen ja opettajaresurssien saatavuuteen.

Saamelaiskäräjät esittää, että tilauskoulutuksen sääntelyssä otetaan huomioon sen potentiaali tukea harvaan asuttujen alueiden koulutusrakenteita, kuten saamelaisten kotiseutualueella.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen maksuttomuus säilyy Suomessa vakituisesti asuville opiskelijoille. Esityksen mukainen rajaus EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleviin opiskelijoihin on perusteltu, mutta maksukäytännöt eivät saa epäsuorasti heikentää saamelaisten kotiseutualueen koulutuksen resurssointia ja saatavuutta.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Lukiokoulutuksen osalta lukuvuosimaksut voivat vähentää kansainvälisten opiskelijoiden määrää erityisesti pienissä lukioissa. Vaikka saamelaisten kotiseutualueella kansainvälisten opiskelijoiden määrä on vähäinen, jokainen opiskelija on merkityksellinen lukion säilymisen kannalta. Lukioden lakkauttaminen vaikuttaisi suoraan myös saamelaisnuorten mahdollisuuksiin suorittaa oppivelvollisuutensa omalla kotiseutualueellaan.

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

Saamelaiskäräjät tunnistaa, että hallituksen esityksessä viitataan aiempiin rahoituslain muutoksiin, joilla on pyritty vahvistamaan pienten ja syrjäisten lukioden rahoitusasemaa. Kuitenkin lukuvuosimaksut voivat epäsuorasti vaikuttaa rahoitukseen, mikäli kansainvälisten opiskelijoiden määrä vähenee. Tämä on erityisen merkityksellistä saamelaisten kotiseutualueella, jossa jokainen opiskelija vaikuttaa lukion säilymiseen ja opetuksen monipuolisuuteen.

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä, että koulutuksen järjestäjillä on selkeät ja toimivat edellytykset valvoa opiskelijoiden oleskelulupaan liittyviä ehtoja. Tietojenvaihto Maahanmuuttoviraston ja koulutuksen järjestäjän välillä on keskeinen edellytys toiminnan sujuvuuden ja laadun varmistamiseksi. On kuitenkin varmistettava, että tietosuoja ja opiskelijoiden oikeusturva

toteutuvat, ja että pienille koulutuksen järjestäjille ei aiheudu kohtuuttomia hallinnollisia velvoitteita.

Pirttijärvi Ida
Saamelaiskäräjät